

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË
INSTITUTI I NDERTIMIT

Nr. _____ prot.

Tiranë, më _____.____.2020

Lënda: **Mbi vlerësimin e godinës se Teatrit Kombëtar**

Drejtuar **z. Erion Veliaj**
Kryetar
Bashkia Tirane

I nderuar z. Veliaj,

Mbi bazën e kërkesës të bërë nga ana juaj me shkresën nr.prot 15121, dt.11.05.2020 protokolluar pranë Institutit të Ndërtimit me nr.prot.1026, dt.11.05.2020 mbi kërkesën për vlerësim nga ana e Institutit të ndërtimit, te godinës se Teatrit Kombëtar, Ju bëjmë me dije se Instituti i Ndërtimit ka realizuar akt-ekspertizën me nr.prot 75/1, dt. 23.03.2018 për objektin “Teatri kombëtar” sipas kërkesës se vete Drejtorisë se Teatrit Kombëtar.

Në këtë akt ekspertizë jemi shprehur mbi qëndrueshmërinë e përgjithshme dhe materialet e përdorura në godinë.

Për sa më sipër ju sqarojmë si vijon;

Objekti është ndërtuar në vitin 1938, nga kompania italiane “Pater Costruzioni Edili Speciali of Milano”, periudhë në të cilën në Itali po realizohej një eksperiment konstruktiv, i cili aplikohet në objekte banimi, industri dhe arkitekturë të përkohshme. Ky është një lloj “eksperimenti”, i cili konsistonte në përdorimin e drurit si material kryesor konstruktiv, ku në disa raste përdorej bashkë me betonin.

Për arsye ekonomike si dhe për realizimin e tij në një kohë më të shpejtë dhe si i vetmi material që gjendej me shumice në Shqipëri, u aplikua ky eksperiment në sistemin konstruktiv në të cilin u përdorën materiale të ndryshme si: beton, dru dhe panele të

parafabrikuara të quajtur “pupulit”. Një material i ri për kohën, i cili ishte i lehtë, me përbërje çimentoje dhe copëzash druri (tallash).

Objekti origjinal është konceptuar si një strukturë e lehtë dhe e përkohshme, përkatësisht si rrjetë kolonçinash, me veshje pllakash pupulit të cilat mbështeten në një skelet dërrase të kapur në kolonçina, soletë ndërkati me dru, si dhe mbulesë me kapriatë druri me eterniti. Themelet janë të vazhduara dhe të cekëta.

Për këto tipe objektësh parashikohen vetëm ndërhyrje të pjesshme dhe jo kapitale për riparim. Këta lloj godinash, nga ana inxhinierike, llogariten për efekt të erës dhe borës dhe jo për efekt sizmik, pasi strukturat e tyre kanë masë të lehtë, kostot e tyre janë të ulëta dhe afati i shërbimit të tyre është relativisht i ulët (20 vjet).

Betonet e përdorura janë të markave të ulëta, hekuri i përdorur është i pa vjaskuar dhe në diametra të ulët, sasia e tyre është e pakët. Nuk bëhet një lidhje e qartë e hekurit me betonin. Ndër vite, në godinë janë bërë një sërë ndërhyrjesh, shtesa, rikonstruksione, etj. Këto ndërhyrje kanë qenë pjesore jo të karakterit të objektit dhe kanë përkeqësuar punën e objektit ekzistues pasi kanë ndryshuar skemën statike të punës së objektit, duke dhënë ulje diferenciale të themeleve. Janë shtuar volume në lartësi të objektit, gjë që kanë sjellë ndryshimin në kohë të arkitekturës fillestare, kjo ka bërë që puna e objektit të ndryshoj. Struktura vertikale mbajtëse (origjinale) është konceptuar si një skelet kolonash beton-arme me përqindje të ulët armimi, të veshura nga brenda dhe jashtë me panele pupulit me trashësi 4cm. Në objekt vihen re përkulje dhe dëmtime në disa zona të shtresave të ndërkateve, të cilat janë me dërrasë.

Në faqen veri-perëndimore të objektit ka degradim të sipërfaqeve të fasadës. Në disa elemente prej druri vihen re deformime të dukshme dhe kalbje, po ashtu vihen re dëmtime në një pjesë të pllakave pupulit. Vende - vende betoni është i dëmtuar. Në pjesët e zbuluara vihet re dukuria e segregacionit të betonit, kjo dukuri ndikon jo vetëm në aftësinë mbajtëse të betonit por edhe në lidhjen beton – çelik. Në pjesët e zbuluara është i dukshëm korrodimi i çelikut. Ky fenomen sjell zvogëlimin e seksionit tërthor të shufrave dhe zvogëlimin e karakteristikave mekanike të materialit, rrjedhimisht zvogëlohet aftësia mbajtëse e shufrave. Si përfundim, objekti ka degradime të dukshme dhe të rënda, gjë që bën uljen duktilitetit e aftësisë mbajtëse të elementeve të përdorura nga ana statike.

Dëmtimi i materialeve ka ardhur si rezultat i vjetërsisë së tyre dhe afatit të shkurtër të shërbimit që kanë këto lloj materialesh të përdorura. Evidentohet lagështi në të gjithë ambientet e Teatrit. Kjo ka ardhur si pasojë e një sistemimi jo të mirë të ujërave të shiut, si dhe ujërave në nyjet H/sanitare.

Pjesa e tavanit në pjesën më të madhe të godinës është shumë e degraduar dhe në të ka prezencë të çarjeve dhe plasaritjeve të tij, kryesisht në ambientet e katit të tretë. Tarraca e objektit në kohën e ndërtimit ka qenë me panele eterniti, tepër të rrezikshme, të zëvendësuar më pas me panele sanduiç.

Themelet janë të vazhduara dhe kanë pësuar çarje dhe ngritje të tyre për efekt të uljeve diferenciale që kanë dhënë objektet e ndërhyra në strukturë dhe afër objektit dhe për efekt të vlagës së tokës. Ka çedime të dherave në pjesën e skenës rrotullues dhe degradim të bazamentit mbajtës të saj, gjë që rrezikon aftësinë mbajtëse të saje.

Kushtet aktuale të godinës së Teatrit Kombëtar nga ana statike nuk janë të përshtatshme për kryerjen e aktiviteteve, ato janë jashtë normave të projektimit dhe shfrytëzimit të një objekti të kësaj kategorie.

Nga ana arkitektonike, sipas akt-ekspertizës së kryer në vitin 2018, objekti në ambientet e tij nuk plotëson standardet dhe funksionet për një objekt të kësaj kategorie, pasi nuk ka sipërfaqet për normat e kërkuara. Ambientet e shërbimit, tualetet dhomat e zhveshjes, produksionit etj. janë të degraduara dhe nuk plotësojnë asnjë standard. Përsa i përket pjesëve mekanike, ngrohje ventilim, zjarrfikës, godina e Teatrit është në gjendje të mjeruar dhe e rrezikshme për mbrojtjen kundra zjarrit, pasi nuk plotëson asnjë standard. Instituti ka rekomanduar ndërprerjen e aktiviteteve pasi gjendja është shumë e rrezikshme. Sistemi elektrik është kaotik, i ndërthurur me lloj lloj skemash dhe materiale të mbivendosura në kohë me njëra tjetrën. Ky sistem është i vjetruar dhe i rrezikshëm. Rifiniturat e objektit janë tejet të degraduara, shkallët dhe soletat e objektit janë me dërrasë të cilat për efekt të vjetërsisë janë të rrezikshme si nga ana statike dhe ndaj zjarrit.

Referuar gjykimit tonë inxhinierik:

1. Projekti Struktural i objektit është kryer në referenca të Kushteve Teknike të projektimit KTP-ve para viteve 1940, jo sipas Krieteve dhe Kërkesave në Eurokodeve Strukturore Europiane.
2. Referuar Normativave për Projektimin (Architect's Data-Ernst & Peter Neufert) e Teatrit, si dhe atyre Shqiptare (Specifikim i Rregulloreve nga Ministria e Kulturës) vlerësojmë se objekti nuk plotëson kushtet dhe kriteret minimale të kërkuara për objekte të këtij lloji.
3. Struktura me Tipologjinë [Eksperimentale] nuk i përgjigjet kërkesave sizmike të sotme.
4. Jetëgjatësia projektuese e përdorimit të objektit, i cili është i ndërtuar para viteve 1940. E specifikuar në Aneksin A të EC EN 1990, kategorizohet në K1 me jetëgjatësi projektuese 15-20 vjet dhe duke tejkaluar limitet e amortizimit të tij final.
5. Kostot e përafërta të Riparimeve/Rikonstruksioneve dhe Përforcimeve, për Objekte me Strukturë kompozite [Elemente druri & betoni], sipas eksperiencës tonë në këtë fushë tejkalojnë me disa herë vlerën e objektit.
6. Bazuar në "Fardis 2009", objekti konsiderohet në "Situatë aksidentale projektimi", që i referohet kushteve të jashtëzakonshme të ushtruara në strukture, ndaj ekspozimit ndaj zjarrit, ... Ose pasojave të shkatërrimit total që përkon me "Gjendjes kufitare të Sherbyeshmerisë" së strukturës.
7. Indeksi i vulnerabilitetit sizmik të objektit është nën kufijtë min $I_v = \sum K_i W_i = [27]$ nga vlera max 33.
8. Besueshmëria e strukturës e shprehur në terma probabilitare që lidhet me klasat e pasojave (CC), (pasojat e shkatërrimit ose keqfunksionimit të strukturës), sipas tab. 1

EN 1990 klasifikohet në klasën CC3. Pasoja te renda ne terma te humbjes se jetës të njerëzve ose pasoja shumë të rëndësishme ekonomike, sociale e mjedisore.

9. Niveli i performancës së Elementeve strukturorë të objekti është kategorizuar (SS), “Strukturë e dëmtuar rëndë “[e Amortizuar ndër vite]“.
10. Objekti konsiderohet [I papërdorshëm] me rrezik të lartë në humbjen e jetëve njerëzore.

Si konkluzion instituti ne vitin 2018 është shprehur:

“... Ambientet nuk ofrojnë kushte optimale jo vetëm për stafin, por edhe për qytetarët.

Riparimi i objektit dhe sjellja në kushtet teknike të sotme, përbën një vështirësi. Ajo kërkon kosto të larta disa herë më tepër se kostoja minimale fiskale dhe një ndërhyrje rrënjësore në 90% të objektit.

Kërkon ndërhyrje në themele, në strukturën mbajtëse të objektit, në çatinë e objektit si dhe në soletat e ndërkateve.

Ndërhyrja sado e madhe të jetë në objekt, nuk e sjell në kushtet optimale teknike të sotme sipas kodeve të projektimit...”

Referuar për sa më sipër rekomandojmë se :

Kushtet aktuale të godinës së Teatrit Kombëtar nuk janë të përshtatshme për kryerjen e aktiviteteve. Ato janë pothuajse jashtë normave të projektimit.

Për këto arsye, nisur dhe nga akt ekspertiza e kryer nga Instituti i Ndërtimit ne vitin 2018, te cilës ne i qëndrojmë dhe sot, rekomandojmë :

1 - Pezullimin e aktivitetit, dhe ndalimin e aksesit , për te eliminuar çdo dëmtim serioz te jetës dhe shëndetit te njerëzve, pasi objekti ka rrezikshmëri nga ana statike, rrezikshmëri nga zjarri.

2 - Demolimin e objektit dhe projektimin e nje objekti me standarte dhe kushte teknike bashkohore.

Duhet te theksojmë se Instituti ka vetëm detyre rekomandimi nga ana profesionale.

Vendim marrja për realizimin e këtyre rekomandimeve i takon entit pronësor te objektit.

✓ Rekomandime për projektimin.

Mendojmë se, duhet të realizohet një studim fizibiliteti, i cili është një element i nevojshëm për të përcaktuar kërkesat për performancat që do të realizohen sipas kërkesave të komunitetit. Studimi që do të kryhet, duhet të marr në konsideratë:

- karakteristikat e popullsisë,
- karakteristikat e transportit,

- audiencat e mundshme,
- traditat kulturore lokale dhe kombëtare,
- dispozitat ekzistuese,
- audiencat aktuale,
- skemë pilot,

Gjithashtu, duke iu referuar dhe normativave për projektimin (Architect's Data-Ernst & Peter Neufert) e Teatrit, vlerësojmë se mungesa e hapësirave (ambienteve) dhe organizimit duhet të rikonceptohet. Duke iu referuar këtyre normativave, në përgjithësi kapaciteti i auditoriumit përcaktohet nga formati i tij, kufizimet akustike dhe vizuale të vendosura nga produksioni.

Është e nevojshme minimalisht një sipërfaqe prej 0.5 m^2 /spektator të përdoret për ndenjëse. Gjatësia e rreshtave duhet të jetë maksimumi 16 ndenjëse dhe 25 ndenjëse në rast kur shoqërohet me një derë (1m) anësore çdo 3-4 radhë. Daljet e emergjencës duhet të disponojnë gjerësi minimalisht 1 m për 150 persona. Volumi arrihet në bazë të kërkesave akustike (kohës së reverberimit) e cila duhet të jetë $4-5 \text{ m}^3$ për spektator. Proporcionet e Teatrit përcaktohen nga perceptimi psikologjik i spektatorëve dhe këndi i shikimit si dhe nga kërkesat për një pamje të mirë nga të gjitha ndenjëset.

- Pamje e mirë pa lëvizje të kokës, por me pak lëvizje të syrit deri në 30^0
- Pamje e mirë me pak lëvizje të kokës dhe me pak lëvizje të syrit për afërsisht 60^0
- Këndi maksimal i perceptimit pa lëvizje të kokës është 110^0 (në këtë fushë gjithçka që ndodhë brenda cepave të syrit është e perceptueshme). Jashtë këtij këndi ekzistojnë pasiguri pasi diçka mund të mos perceptohet nga këndi i shikimit.

Distanca maksimale ku mund të pozicionohet ndenjësia më e largët nga skena është 24 m, pasi jashtë kësaj distance ekziston mundësia që skena mos të perceptohet qartë.

Është e nevojshme një skenë dytësore në të cilën mund të realizohet transporti gjatë kohës së ndërrimit të skenave. Gjithashtu nevojiten ambiente si:

- dhoma e skenarisë e cila përcaktohet në bazë të produksioneve por në bazë të praktikave dhe eksperiencës duhet të jetë 3 herë më e madhe se skena kryesore
- dhoma e kostumografisë
- dhoma mbështetëse, të cilat janë ambiente që kërkojnë një sipërfaqe relativisht të madhe.

Një ambient tjetër që është i nevojshëm për të realizuar një funksionim sa më të mirë të aktivitetit teatror është reparti i punishtës (atelieri ose workshop-i) i cili përmban:

1. zonën e pikturimit
2. zonën e përpunimit të drurit
3. zonën e përpunimit të tapicerive ($1/10$ e sipërfaqes së dhomës së pikturimit)
4. zonën e përpunimit të metaleve

5. zonën e mbledhjes e cila duhet të pozicionohet në qendër të gjitha zonave të sipër përmendura
6. 2 - 3 zona të tjera në shërbim të personelit teknik për përpunimet e zërit, dritave etj.

Sipërfaqja e përgjithshme e nevojshme për këto ambiente është 4-5 herë me e madhe se sipërfaqja e skenës kryesore. Një ri konceptim përsa i përket normave të zjarrit, hidrologjisë, ngrohje ventilimit, për këto lloj objektësh.

Bashkëngjitur këtij materiali po ju ridërgojmë akt – ekspertizën e realizuar nga Instituti i Ndërtimit në v. 2018.

Duke ju falënderuar për bashkëpunimin,

Punuan:

Ing. Agron Hysenlliu
Drejtor i Përgjithshëm

Ing. Afrim Cenga
Përgjegjës Sektori

Ing. Artur Hasantare
Përgjegjës Sektori

Ing. Olsi Nunaj
Specialist

Ark. Elbarina Kola
Specialist

Instituti i Ndërtimit

Ing. Agron Hysenlliu
DREJTOR I PËRGJITHSHËM